

Lausunto

08.02.2021

Asia: VN/9330/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lahden seudun joukkoliikennelautakuntapäätää antaa lausuntoon 3.2.2021 § 8 päätöksen perusteluosan selvityksen, joka kirjataan lausuntopalvelu.fi -palveluun.

Lausunto

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta antaa lausuntonsa joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen näkökulmasta.

Pääosin lakiesityksessä esitetyt vähimmäisosuudet Lahden joukkoliikenneviranomaisen hankintoihin ovat kohtuullisia. Viranomaisalueen joukkoliikenteessä on suuremmat tavoitteet puhtaille ajoneuvoille, kuin lakiesityksessä on määritelty.

Kuitenkin suuri osa viranomaisen tekemistä palveluhankinnoista, joihin puhtaat ajoneuvot soveltuvat, tehdään juuri ennen ensimmäisen hankinta-ajanjakson alkamista. Mikäli kohteissa 7, 8 ja 9 käytetään optiot, ei ensimmäiselle jaksolle 2.8.2021-31.12.2025 osu hankintoja, johon lakia sovellettaisiin. Erityisesti kohteet 7 ja 9 ovat liikennettä, jossa päivittäiset suoritteet ja reitti ovat niin pitkiä, että kohteisiin ei sovellu täyssähköbussit.

Riskinä on siis, että hankinta-ajanjaksolla on hankittavana vain liikennettä, johon täyssähköbussit eivät sovellu. Tällöin lain vähimmäisosuudet eivät täytyisi, vaikka aiemmissa hankinnoissa olisi hankittu täyssähköbussia. Tämä tulisi huomioida laissa ja hallinnollista seuraamusmaksua määrättäessä.

Sähköbussivaatimuksen vuoksi viranomaisen joutuu sitoutumaan entistä pitempiin sopimuskausiin ja sitä kautta tiettyihin liikennöintikustannuksiin koko sopimuskauden ajaksi. Jotta viranomaisen

taloudellinen suorituskyky pysyy yllä pitkien sopimuskausien ajan, tulisi valtion tukea viranomaista taloudellisesti puhtaiden ajoneuvojen sopimusten hankinnassa.

Taustaa

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää Lahden kaupungilta lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön muutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi puhtaiden ja energiatehokkaiden moottoriajoneuvojen edistämisestä.

Direktiivin tarkoituksena on asettaa jäsenmaille sitovat vähimmäisosuudet nolla- ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja julkisissa hankinnoissa. Direktiiviin perustuvan sääntelyn lisäksi ehdotettuun lakiin sisältyisi myös käyttöoikeussopimuksin hankittujen ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimukset. Laissa säädettäisiin hankintayksiköille prosentuaaliset vähimmäisosuudet nolla- ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja kahdelle hankinta-ajanjaksolle. Vähimmäisosuudet asetettaisiin kolmelle ajoneuvokategorialle: henkilö- ja pakettiautot, raskaat hyötyajoneuvot ja linja-autot. Kuntien vähimmäisosuudet eriytettäisiin alueellisten eroavaisuuksienhuomioimiseksi.

Esitys

Esityksessä ehdotetaan prosentuaaliset vähimmäisosuudet vähä- ja nollapäästöisiä ajoneuvoja kahdelle hankinta-ajanjaksolle. Ensimmäinen hankinta-ajanjakso käynnistyisi 2.8.2021 ja päättyisi 31.12.2025. Toinen hankinta-ajanjakso käynnistyisi 1.1.2026 ja päättyisi 31.12.2030. Raskaan kaluston hankinnoissa ja linja-autohankinnoissa vähimmäisosuuden voisi täyttää kummankin hankinta-ajanjakson aikana 100 % vaihtoehtoisella polttoaineella kulkevalla kalustolla tai ladattavalla hybridiajoneuvolla. Linja-autohankinnoille asetettaisiin lisäksi vähimmäisvaatimus täyssähköbusseja kullekin hankinta-ajanjaksolle.

Linja-autoja koskevilla hankinnoilla hankintayksikön tulisi varmistaa ensimmäisen hankinta-ajanjakson aikana 41 %:in ja toisen hankinta-ajanjakson aikana 59 %:in vähimmäisosuus puhtaita vähä- ja nollapäästöisiä ajoneuvoja. Täyssähköbusseja koskeva alatavoite olisi eritelty alueellisten erityispiirteiden perusteella. Lakia ei sovellettaisi linja-autoihin, joissa ei ole istumapaikkojen lisäksi seisoville matkustajille varattua tilaa.

Lain mukainen ympäristöystävällinen ja energiatehokas linja-auto käyttää polttoaineenaan vaihtoehtoisia polttoaineita. Vaihtoehtoisia polttoaineita ovat sähkö, vety, biopolttoaineet, synteettiset ja parafiiniset polttoaineet, maakaasu (mukaan lukien biometaani) kaasumaisessa muodossa (paineistettu maakaasu— CNG) ja nesteytettyssä muodossa (nesteytetty maakaasu — LNG), ja nestekaasu (LPG). Kuitenkaan palmuöljyä ei saa käyttää vaihtoehtoisen polttoaineen raaka-aineena.

Päästötön linja-auto olisi linja-auto, jossa ei ole polttomoottoria tai jossa on polttomoottori, jonka hiilidioksidipäästöt ovat enintään yksi grammaa hiilidioksidia kilometriltä määriteltynä niiden tyyppihyväksyntävaatimusten mukaisesti, jotka olivat voimassa ensirekisteröinnin ajankohtana voimassa olleen Euroopan unionin lainsäädännön mukaisesti. Voimassa olevan mittausmenetelmän mukaisesti vaatimuksen täyttäisi ainoastaan täyssähköbussi tai vetybussi.

Lahden kaupungin joukkoliikenteen viranomaisalueelle asetettu vähimmäisosuus päästöttömiä linja-autoja on 5% ensimmäisen hankinta-ajanjakson aikana ja 10% toisen hankinta-ajanjakson aikana.

Liikenne- ja viestintävirasto voisi asettaa tässä laissa tarkoitetun velvoitteen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisesta ja sen tuomitsemisesta maksettavaksi säädetään uhkasakkolaisissa (1113/1990). Liikenne- ja viestintävirasto voisi määrätä uhkasakon esimerkiksi, jos hankintayksikkö jättää tekemättä jälki-ilmoituksen tai tekee sen puutteellisesti. Uhkasakko ei sen sijaan toimisi seuraamuksena vähimmäisosuuksien täyttämättä jättämisessä.

Liikenne- ja viestintävirasto voisi määrätä hankintayksikölle hallinnollisen seuraamusmaksun, jos hankintayksikkö ei virheen tai laiminlyönnin vuoksi ole hankinta-ajanjaksolla toteutuneissa ajoneuvo- ja liikennepalveluhankinnoissa täyttänyt ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ajoneuvoja koskevia vähimmäisosuuksia.

Lakia ei sovellettaisi hankintoihin, joista on julkaistu hankintailmoitus ennen 2 päivän elokuuta 2021 tai, jos tällaista ilmoitusta ei aiota lähettää, joiden osalta hankintayksikkö on aloittanut hankintamenettelyn kyseisen päivän jälkeen.

Kuokkanen Helena
Lahden kaupunki, konsernipalvelut - Lahden kaupunki, Lahden seudun
joukkoliikennelautakunta, 3.2.2021